

Prediction of Internet addiction based on emotion seeking and Identity styles in students

Akram Gheibi¹, Heidar Ali Zarei²

1- M.A in clinical psychology, Department of Humanities, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran. ORCID: 0000-0001-8116-6528

2-Corresponding Author: Assistant of educational psychology, Department of Humanities, khoy Branch, Islamic Azad University, khoy, Iran. ORCID: 0000-0003-4572-2325 E-mail: alizarei@iaukhou.ac.ir

Received: 18/07/2018

Accepted: 02/10/2018

Abstract

Introduction: The excessive and incorrect use of the Internet and its related technologies by adolescents is a one of common and important problem in our community.

Aim: The aim of the present study was to predict the Internet addiction based on identity styles and excitement-seeking in students.

Method: the participants in this study were 200 students (n = 101boy, 99 girl) who selected with available sampling procedure. The research method was descriptive - correlative.

Results: In general, Multivariate regression analysis showed that it can be significantly predicted Internet addiction based on the elements of sensation seeking. Also The results showed that informational identity styles and commitment have significant negative correlations with Internet addiction and there is a significant positive relationship between normative style and diffuse / avoidant style with Internet addiction. Internet addiction Based on these styles can be significantly predicted.

Conclusion: In the prevention and treatment of Internet addiction is essential given the role of sensation seeking and identity styles.

Keywords: Addiction to the Internet, the excitement, identity styles

How to cite this article : Gheibi A, Zarei H A. Prediction of Internet addiction based on emotion seeking and identity styles in students. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2018; 5 (3): 53-65 .URL :<http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-408-fa.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان‌خواهی و سبک‌های هویت در دانش‌آموزان

اکرم غیبی^۱، حیدر علی زارعی^۲

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

۲. استادیار روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، واحد خوی، دانشگاه آزاد اسلامی، خوی، ایران. ایمیل: alizarei@iaukhou.ac.ir

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۷/۱۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۴/۲۷

چکیده

مقدمه: استفاده بیش از حد و نادرست از اینترنت و فناوری‌های مرتبط با آن توسط نوجوانان، یکی از مشکلات رایج و مهم جامعه ما است.

هدف: پژوهش حاضر به منظور پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان‌خواهی و سبک‌های هویت در دانش‌آموزان انجام شد.

روش: شرکت‌کنندگان پژوهش شامل ۲۰۰ دانش‌آموز (۱۰۱ نفر پسر و ۹۹ نفر دختر) بود که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. روش تحقیق توصیفی و از نوع همبستگی باهدف پیش‌بینی بود.

یافته‌ها: نتایج رگرسیون چند متغیری نشان داد می‌توان بر اساس مؤلفه‌های هیجان‌خواهی، میزان اعتیاد به اینترنت را به صورت معناداری پیش‌بینی کرد. همچنین نتایج نشان داد سبک‌های هویت اطلاعاتی و تعهد با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار و بین سبک‌های هنجاری و سردرگم/اجتنابی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معنادار وجود دارد؛ و بر اساس این سبک‌ها می‌توان اعتیاد به اینترنت را به صورت معناداری پیش‌بینی کرد.

نتیجه‌گیری: در پیشگیری و درمان اعتیاد به اینترنت توجه به نقش هیجان‌خواهی و سبک‌های هویت ضروری است.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به اینترنت، سبک‌های هویت، هیجان‌خواهی

مقدمه

در سال‌های اخیر اینترنت به مهم‌ترین ابزار علمی و تفریحی نوجوانان و بزرگسالان در سراسر جهان بدل شده است (جوانمرد، پور آبادی و اکرمی، ۱۳۹۲). بااین‌حال، نگرانی‌های مهمی در خصوص استفاده از آن و تأثیراتی که این فناوری بر جسم و روان انسان می‌گذارد، وجود دارد. کاربران در پی استفاده روزافزون از اینترنت و زندگی در فضای مجازی به مدت طولانی، نوعی وابستگی کاذب نیز به آن می‌یابند که دیگر رهایی از آن امری دشوار است (فرشپاف، ۱۳۸۹).

اعتیاد به اینترنت اصطلاح وسیعی است که تنوع گسترده‌ای از رفتارها و مشکلات مربوط به کنترل وسواس و انگیزش را در برمی‌گیرد. همچون سایر انواع اعتیاد، اعتیاد به اینترنت نیز با علائمی همچون تحمل (نیاز به افزایش زمان لازم برای کسب مطلوبیت برابر با زمان‌های اولیه استفاده)، علائم کناره‌گیری، تغییرات خلقی، تعارض و عود همراه است (کاس، گری فیتس و بیندر^۱، ۲۰۱۳). به نظر کاس و همکاران^۲ (۲۰۱۴) هر کسی که رایانه یا گوشی دارد در معرض وابستگی است اما افرادی که خجالتی، افسرده، تنها و بی‌حوصله هستند، بیشتر در معرض خطر قرار دارند.

وابستگی به فناوری به‌طور عملیاتی می‌تواند در "وابستگی غیر شیمیایی" (رفتاری) که شامل انسان و دستگاه است، تعریف شود (لیهن بویر^۳، ۲۰۱۵). به‌طور کلی اعتیاد به اینترنت به‌نوعی استفاده از اینترنت اطلاق می‌شود که می‌تواند مشکلات روان‌شناختی، درسی، اجتماعی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد کند و منجر به‌نوعی وابستگی به شبکه‌های مختلف گردد (کیم، نام کونگ، کو و کیم^۴، ۲۰۱۲).

کو و وون^۵ (۲۰۱۴) در یک فراتحلیل در خصوص مطالعات انجام شده در زمینه اعتیاد به اینترنت به این نتیجه دست یافتند که اندازه اثر عوامل درون فردی در اعتیاد به اینترنت بیشتر از عوامل بین فردی است. هیجان خواهی و تنظیم هیجانات از جمله عوامل درون فردی بود که در وابستگی به اینترنت نقش مؤثری داشت. در همین راستا، مظاهری نجات فرد و حسینی ثابت (۲۰۱۷) نشان دادند که هیجان خواهی هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم و از طریق شبکه‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به اینترنت تأثیر دارد. ساویسی و آی سان^۶ (۲۰۱۶) نشان دادند که عواطف و هیجانات منفی پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت در جوانان هستند. سیز^۷ (۲۰۱۴) نشان داد که ۴۷ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت از طریق هیجان خواهی و جنسیت تبیین می‌شود.

جستجو در اینترنت و شبکه‌های مجازی یا بیشتر فعالیت‌های آنلاین، به‌طور گسترده‌ای به‌عنوان تجربه فناوری برتر ارزیابی می‌شود. از این رو می‌تواند به‌عنوان نوعی هیجان خواهی مطرح شود. محققان هیجان خواهی را به‌صورت صفتی که ویژگی آن جستجوی هیجان‌ها و تجربه متنوع، تازه پیچیده و شدید و میل اقدام به خطرهای جسمانی، اجتماعی، قانونی و مالی به خاطر خود تجربه‌ها است، تعریف می‌کند. هیجان خواه‌ها، افرادی ماجراجو و برون‌گرا هستند. از تکرار و یکنواختی خسته، کسل و بی‌حوصله و بی‌قرار می‌شوند و در جستجوی تجارت جدید، متنوع و هیجان‌انگیزند (حیدری و همکاران، ۱۳۹۲).

از نظر زاگرمین رفتار هیجان خواهی نوعی نیاز به احساسات و تجربیات جدید، گوناگون و پیچیده است و شخص دارای چنین رفتاری حاضر است برای به

^۵ -Koo & Kwon
^۶ - Savcı & Aysan
^۷ -Siyez

^۱ -Kuss, Griffiths & Binder
^۲ -kuss
^۳ -Lehen Buoer
^۴ - Kim, NamKoong, Ku, & Kim

دست آوردن این‌گونه تجربیات به اعمال مخاطره‌آمیز اجتماعی یا فیزیکی اقدام کند (نقل از ذوالفقاری زعفرانی و کلانتری، ۱۳۹۵). هیجان خواهی می‌تواند بر رفتار، ویژگی‌ها و اولویت‌های افراد اثر بگذارد. افراد دارای هیجان جویی به فعالیت‌هایی می‌پردازند که با تحرک و انگیزش زیادی همراه است (روبرتی^۱، ۲۰۰۴).

یکی دیگر از عواملی که در وابستگی به اینترنت می‌تواند مؤثر باشد، سبک هویتی شخص است. برزونسکی^۲ (۲۰۰۴) هویت را «خود ساخته شده»^۳ می‌نامد. هویت از دیدگاه وی همانند چارچوب شخصی محسوب می‌شود که به منزله منبعی برای تفسیر تجارب، مورد استفاده قرار می‌گیرد. برزونسکی برای مطالعه شباهت و تفاوت افراد در شکل‌دهی فرآیند هویت، سه سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویت هنجاری، سبک هویت سردرگم/اجتنابی را شناسایی کرده است:

افراد با سبک هویت اطلاعاتی، دارای راهبردهای مسئله‌مدارند، احساس یکپارچگی در خود می‌کنند، معمولاً قضاوت‌ها را به تعویق می‌اندازند، اهداف شغلی و تحصیلی روشن و انتظار عملکرد تحصیلی بالا دارند و نسبت به اهداف استوار خود متعهد هستند (برزونسکی، ۲۰۰۴). افراد با سبک هویت هنجاری ارزش‌ها و ملاک‌های دیگران را درونی می‌کنند، احتیاج به سازمان‌دهی بیرونی دارند، تمایل به اطلاعاتی دارند که مطابق با ارزش‌هایشان است. ذهنی بسته دارند (موناکیس، دی پالو، گریفیتس و سیناتارا^۴، ۲۰۱۷). افراد سبک هویت مغشوش - اجتنابی از راهبردهای هیجان‌مدار استفاده کرده و از موقعیت تصمیم‌گیری اجتناب می‌کنند و تصمیم‌گیری‌هایشان را با تعلل و

تأخیرهای طولانی انجام می‌دهند، منبع کنترل بیرونی دارند (امتیاز و نکوی^۵، ۲۰۱۲).

شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت با سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری در دانشجویان رابطه منفی و با سبک هویت مغشوش-اجتنابی رابطه مثبت دارد (رحمتی و کرامتی، ۱۳۹۵؛ سلطانی، فولادوند و فتحی آشتیانی، ۱۳۸۹؛ قادری رممازی و همکاران، ۲۰۱۵). موناکیس و همکاران (۲۰۱۷) نیز نشان دادند که سبک‌های هویت اطلاعاتی و مغشوش-اجتنابی جزء عوامل خطر ساز^۶ و سبک هنجاری از جمله عوامل عوامل محافظت‌کننده در اعتیاد به اینترنت محسوب می‌شوند. شیرین کام و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند که اعتیاد به اینترنت با خودکنترلی رابطه منفی و معناداری دارد.

با توجه به مبانی نظری که در بالا اشاره شد و همچنین سوابق پژوهشی راجع به متغیرها که نشان می‌دهند هیجان خواهی و ماجراجویی در نوجوانان و سبک هویت سردرگم/اجتنابی می‌تواند در اعتیاد جوانان به اینترنت نقش داشته باشد. مرور پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که رابطه بین این سه متغیر به شکل هم‌زمان مطالعه نشده و تحقیقات انجام شده بیشتر در مورد دانشجویان بوده است؛ و از آنجایی که این موضوع تازه و مشکل به روز و مهم خانواده‌ها و جامعه هست و پژوهش‌چندانی درباره آن در مورد دانش‌آموزان انجام نگرفته است، لذا تحقیق حاضر به منظور پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با توجه به متغیرهای هیجان خواهی و سبک-های هویت انجام شده است.

¹-Roberti

² - Berzonsky

³ - Self-Constructed

⁴ - Monacis, de Palo, Griffiths & Sinatra

⁵ - Imtiaz & Naqvi

⁶ - risk factors

روش

از آنجا که هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان خواهی و سبک‌های هویت است، لذا طرح پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی با هدف پیش‌بینی است. تحقیق حاضر در موقعیت طبیعی و بدون دست‌کاری انجام گرفته است؛ و گردآوری داده‌ها از طریق پرسشنامه صورت گرفت. گردآوری داده‌ها از طریق پرسشنامه صورت گرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه سوم دوره دوم متوسطه شهر خوی در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ بود که حدود ۱۸۰۰ نفر را تشکیل می‌دهند. حجم نمونه پژوهشی هم شامل ۲۰۰ نفر (۹۹ دختر و ۱۰۱ پسر) از جامعه آماری تحقیق است که با استفاده از جدول مورگان و با روش نمونه‌گیری تصادفی در دسترس انتخاب شده است. دامنه سنی اعضای نمونه آماری بین ۱۶/۵ الی ۱۷/۵ سال بود.

مهم‌ترین ملاک ورود به نمونه تحقیق، دانش آموز پایه سوم دوره دوم متوسطه بودن و علاقه به تکمیل پرسشنامه‌ها بود و عدم توانایی جسمی تکمیل پرسشنامه به دلیل معلولیت بینایی و عدم رضایت از شرکت در مطالعه از جمله ملاک‌های خروج از مطالعه بود. قبل از اجرای پرسشنامه‌ها همه موارد اخلاقی از جمله آگاه کردن افراد از اهداف تحقیق، محرمانه بودن نتایج، داوطلبانه بودن شرکت در تحقیق، داشتن حق انصراف در هر مرحله تحقیق و عدم آسیب روانی و جسمی به شرکت کنندگان به همه اعضای نمونه تحقیق اطلاع داده شد و پس از اطمینان از رضایت آن‌ها نسبت به تکمیل پرسشنامه‌ها اقدام شد.

ابزار

برای جمع‌آوری داده‌های لازم از سه پرسشنامه استاندارد الف: هیجان خواهی زاکرمن ب: سبک

هویت برزونسکی و ج: اعتیاد به اینترنت یانگ استفاده شد.

پرسشنامه هیجان خواهی زاکرمن: مقیاس هیجان خواهی زاکرمن شامل ۴۰ ماده دو عبارتی است که آزمودنی ملزم است یکی از دو جزء هر ماده را حتماً انتخاب کند. اگر پاسخ وی هماهنگ با کلید نمره‌گذاری باشد در ازای هر پاسخ هماهنگ با کلید یک نمره دریافت می‌کند. پس از شمارش نمرات آزمودنی که از صفر تا ۴۰ می‌تواند در نوسان باشد، نمره هیجان خواهی فرد مشخص می‌شود. آزمون حاضر دارای یک جدول نرم است که هم در مورد دختران و هم پسران یکسان است. پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و روایی آن با روش همگرایی^۱ در تحقیقات سلمانی، حسنی و آریانا کیا (۱۳۹۳) و سلطانی، فولادوند و فتحی آشتیانی (۱۳۸۹) بررسی و تأیید شده است.

پرسشنامه سبک هویت برزونسکی: پرسشنامه سبک هویت به منظور ارزیابی جهت‌گیری هویت افراد توسط برزونسکی در سال ۱۹۸۹ ساخته شد و در سال ۱۹۹۲ مورد تجدید قرار گرفت. این آزمون یک ابزار خود گزارشی ۴۰ عبارتی است که از ۴ زیر مقیاس تشکیل شده است که ۳ تا از آن‌ها شامل سبک‌های هویت و چهارمین زیر مقیاس مربوط به تعهد است. آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۱=اصلاً شبیه من نیست، ۵=کاملاً شبیه من) مشخص سازد که هر یک از عبارات ذکر شده تا چه حد نشان‌دهنده ویژگی‌های شخصیتی وی است.

پایایی پرسشنامه توسط غضنفری (۱۳۸۳) بر روی ۱۸۳۲ دانش‌آموز دبیرستانی اجرا و هنجاریابی شده است؛ که به ترتیب ۰/۵۲، ۰/۶۷، ۰/۶۲ و در کل ۰/۷۳ را نشان داد.

^۱-convergent validity

روایی همگرایی پرسشنامه از طریق ارزیابی همبستگی آن با مقیاس وضعیت هویت بنیون و آدامز (۱۹۸۶) تأیید شده است و در پژوهش غضنفری به منظور ارزیابی پرسشنامه سبک هویت، این آزمون و مقیاس سلامت عمومی گلدبرگ (GHQ-۲۸) به طور هم‌زمان به آزمودنی‌ها داده شد و یافته‌ها بیان‌گر روایی پرسشنامه بودند. پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ: پرسشنامه یانگ در سال ۱۹۹۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و یکی از معتبرترین پرسشنامه‌ها در زمینه اعتیاد اینترنتی است. این پرسشنامه با ۲۱ سوال در مقیاس لیکرت پنج درجه ای (از صفر تا ۴) است. بدین ترتیب دامنه نمره هر فرد در این پرسشنامه بین صفر تا ۸۴ است

(یانگ، ۲۰۰۴؛ مورالی و جورج، ۲۰۰۷). روایی (محتوایی و سازه) و پایایی این پرسشنامه در پژوهش‌های متعدد مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است (ویدیانتو و مک موران، ۲۰۰۴). برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (شاخص‌های گرایش مرکزی، پراکندگی و ضریب همبستگی پیرسون) و آمار استنباطی (رگرسیون خطی چند متغیری) به شیوه هم‌زمان استفاده شد. یافته‌ها متغیرهای اصلی تحقیق حاضر شامل هیجان خواهی و سبک‌های هویت و اعتیاد به اینترنت بود. در جدول زیر شاخص‌های توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش و مؤلفه‌های آن‌ها ارائه شده است:

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش (N=۲۰۰)

سبک یادگیری	میانگین (انحراف معیار)
سبک اطلاعاتی	(۱۱/۳۶)۳۷/۲۵
سبک هنجاری	(۷/۰۶)۳۲/۳۱
سبک سردرگم/اجتنابی	(۱۰/۸۹)۲۷/۹۷
تعهد	(۴/۸۱)۳۰/۵۴
هیجان خواهی	(۵/۲۲)۲۱/۱۴
اعتیاد به اینترنت	(۱۴/۸۶)۳۰/۷۹

براساس داده‌های جدول فوق از بین سبک‌های هویت، سبک هویت اطلاعاتی بیشترین میانگین (۳۷/۲۵) و سبک سردرگم/اجتنابی (۲۷/۹۷) کمترین میانگین را

دارد. در ماتریس زیر ضرایب همبستگی انواع مؤلفه‌های هیجان خواهی با متغیر اعتیاد به اینترنت ارائه شده است:

جدول ۲: رابطه بین مؤلفه‌های هیجان خواهی و اعتیاد به اینترنت

مؤلفه هیجان خواهی	ماجر اجویی	تجربه پذیری	ملال پذیری	فقدان بازداری	اعتیاد به اینترنت
ماجر اجویی	۱				
تجربه پذیری	**۳۲۱.	۱			
ملال پذیری	**۳۵۳.	**۳۷۵.	۱		
فقدان بازداری	**۲۶۸.	**۳۶۲.	**۳۷۱.	۱	
اعتیاد به اینترنت	**۴۱۳.	**۴۳۱.	**۳۸۱.	**۲۲۱.	۱

همان‌گونه که در جدول فوق (شماره ۲) مشاهده می‌شود تجربه پذیری بیشترین ضریب همبستگی را با

اعتیاد به اینترنت دارد. در ماتریس زیر (جدول شماره ۳) ضرایب همبستگی انواع سبک‌های هویت با متغیر

جدول ۳: رابطه بین سبک‌های هویت و اعتیاد به اینترنت

اعتیاد به اینترنت	سبک هویت	اطلاعاتی	هنجاری	سردرگم/اجتنابی	تعهد
	اطلاعاتی	۱			
	هنجاری	۰.۴۴۴ ^{**}	۱		
	سردرگم/اجتنابی	۰.۲۶۷ ^{**}	۰.۳۸۶ ^{**}	۱	
	تعهد	۰.۴۱۱ ^{**}	۰.۶۴۴ ^{**}	۰.۳۱۹ ^{**}	۱
۱	اعتیاد به اینترنت	۰.۳۷۶ ^{**}	۰.۵۶۴ ^{**}	۰.۴۲۵ ^{**}	۰.۳۴۴ ^{**}

آزمون، مفروضه‌های رگرسیون چندمتغیری از قبیل حجم نمونه مناسب ($N=200$)، عدم هم‌خطی چندگانه (شاخص‌های تحمل و VIF)، استقلال باقی‌مانده‌ها (آزمون دوربین-واتسون) و داده‌های پرت بررسی و پس از تأیید وجود مفروضه‌ها به انجام آزمون اقدام شد. در جدول زیر خلاصه مدل رگرسیون ارائه شده است:

بر طبق داده‌های جدول فوق همه سبک‌های هویت با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری در سطح ۰/۰۱ دارند. **فرضیه اول:** اعتیاد به اینترنت را می‌توان بر اساس متغیر هیجان‌خواهی دانش‌آموزان پیش‌بینی کرد. این فرضیه با استفاده از روش رگرسیون چندمتغیری با روش هم‌زمان مورد آزمون قرار گرفت و نتایج آن در جداول زیر قرار داده شده است. البته قبل از انجام

جدول ۴: خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مؤلفه‌های هیجان‌خواهی

مدل	R	مجذور R	مجذور R تعدیل شده	آزمون دوربین-واتسون	مقدار آزمون $f(df=4, 195)$
۱	۰/۵۴۶	۰/۲۹۸	۰/۲۸۳	۱/۵۲	۲۰/۶۸

پسماندهای مدل را نشان می‌دهد. مقدار این آزمون از صفر تا ۴ است مقادیر نزدیک به ۲ نشان‌دهنده عدم وجود همبستگی بین باقی‌مانده‌ها است. مقدار آزمون f هم (۲۰/۶۸) نشان‌دهنده معناداری مدل طرح شده است ($p < 0/01$).

در جدول زیر، ضرایب غیراستاندارد، استاندارد (β)، معناداری ضرایب و شاخص‌های نشان‌دهنده هم‌خطی چندگانه ارائه شده است.

طبق جدول فوق ضریب همبستگی چندگانه مدل برابر ۰/۵۴۶ است و مجذور ضریب همبستگی برابر ۰/۲۹۸ است. این بدان معنی است که حدود ۳۰ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت به وسیله متغیرهای موجود در مدل رگرسیون قابل تبیین است. مقدار آزمون دوربین-واتسون نیز برابر ۱/۵۲ است و نشان می‌دهد که مفروضه استقلال باقی‌مانده‌ها در داده‌ها برقرار است. آزمون دوربین - واتسون همبستگی بین باقی‌مانده‌ها یا

جدول ۵: ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون به شیوه هم‌زمان و آزمون معناداری آن‌ها

متغیر پیش‌بین	غیراستاندارد b	خطای	استاندارد β	مقدار t	سطح	معناداری ضرایب	شاخص هم خطی Vif
---------------	----------------	------	-------------------	---------	-----	----------------	-----------------

		معناداری			انحراف		
مقدار ثابت C	۱۳۸.۲	۸۴۱.۳	۵۵۷.	۵۷۸.			
ماجرای جویی	۰.۴۳.۲	۵۱۸.	۲۶۱.	۹۴۵.۳	۰۰۰.	۸۲۴.	۲۱۳.۱
تجربه پذیری	۲۲۴.۲	۵۳۴.	۲۸۴.	۱۶۲.۴	۰۰۰.	۷۷۴.	۲۹۱.۱
ملال پذیری	۴۴۷.۱	۵۲۴.	۱۹۱.	۷۶۳.۲	۰۰۶.	۷۵۴.	۳۲۷.۱
فقدان بازداری	۲۱۳.۰	۶۳۹.	۰.۲۲۰	۳۳۳.۰	۷۳۹.	۷۹۵.	۲۵۷.۱

۱۰ در VIF نشان دهنده هم خطی چندگانه است (پالانت، ۱۳۸۹. ص. ۲۰۱).

فرضیه دوم: اعتیاد به اینترنت را می‌توان بر اساس سبک‌های هویت در دانش‌آموزان پیش‌بینی کرد. برای آزمون این فرضیه از رگرسیون خطی چندگانه به روش هم‌زمان استفاده شد. البته قبل از انجام آزمون، مفروضه‌های آن در داده‌ها بررسی شد و پس از تأیید وجود مفروضه‌ها، آزمون مذکور جهت آزمون فرضیه مورد استفاده قرار گرفت. در جدول زیر خلاصه مدل رگرسیون ارائه شده است:

همان گونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود ضرایب رگرسیون ماجراجویی، تجربه پذیری و ملال پذیری در سطح ۰/۰۱ معنادار است یعنی این متغیرها به صورت معناداری می‌توانند متغیر اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کنند؛ اما ضریب رگرسیون فقدان بازداری از نظر آماری معنادار نیست ($Sig=0/739$).

مقادیر شاخص‌های تحمل و VIF نیز در دامنه مطلوب قرار دارند و این نشان دهنده این است که هم خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین وجود ندارد. اگر مقدار شاخص تحمل کمتر از ۰/۱ باشد بیان گر وجود هم خطی چندگانه است یعنی متغیرهای پیش‌بین با همدیگر همبستگی بالایی دارند. همچنین مقادیر بالای

جدول ۶: خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک‌های هویت

مدل	R	مجدور R	مجدور R تعدیل شده	آزمون دوربین - واتسون	آزمون $f(df=5, 195)$
۱	۰/۵۰۰	۰/۲۵۰	۰/۲۳۵	۱/۷۳	۱۶/۲۶

بین پسامدهای مدل رگرسیونی همبستگی وجود ندارد و مفروضه استقلال پس‌مانده‌ها تأیید می‌شود.

برای تعیین معناداری مدل از آزمون تحلیل واریانس یک‌سویه (آنوا) استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون مذکور نشان‌دهنده معناداری مدل رگرسیونی مفروض بود ($f(df=4-195)=16/26, Sig=0/001$). در نهایت در جدول زیر ضرایب رگرسیون شامل ضرایب غیراستاندارد و استاندارد (بتا)، معناداری ضرایب با استفاده از آزمون t و در نهایت شاخص هم خطی شامل شاخص تحمل و شاخص VIF ارائه شده است:

بر اساس جدول فوق مقدار ضریب همبستگی چندگانه بین سبک‌های هویت و اعتیاد به اینترنت برابر ۰/۵۰+ است. مقدار مجدور همبستگی چندگانه (R^2) برابر ۰/۲۵ است و نشان می‌دهد که ۲۵ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت بر اساس متغیرهای پیش‌بین مدل یعنی سبک‌های چهارگانه هویت قابل تبیین است. مقدار آزمون دوربین - واتسون نیز برابر ۱/۷۳ است. در این آزمون مقادیر نزدیک به ۲ نشان‌دهنده عدم وجود همبستگی بین باقی‌مانده‌ها است. لذا می‌توان گفت که

جدول ۷: ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون، آزمون معناداری ضرایب و شاخص‌های هم خطی

متغیر پیش‌بین	ضرایب رگرسیون		معناداری ضرایب		شاخص هم خطی	
	غیراستاندارد b	خطای انحراف	استاندارد β	مقدار t	سطح معناداری	تحمل Vif
مقدار ثابت C	۴۷/۵۸	۷/۸۱		۶/۰۹	۰/۰۰۰	
اطلاعاتی	-۰/۲۴۷	۰/۱۲۱	-۰/۱۸۹	-۲/۰۳۵	۰/۰۴۳	۰/۴۴۸
هنجاری	-۰/۱۱۱	۰/۱۴۸	-۰/۰۵۳	-۰/۷۵۳	۰/۴۵۲	۰/۷۷۸
سردرگم	۰/۲۹۰	۰/۱۱۱	۰/۲۱۲	۲/۶۰۱	۰/۰۱۰	۰/۵۷۷
تعهد	-۰/۳۳۷	۰/۱۵۲	-۰/۱۷۴	-۲/۲۲۱	۰/۰۲۸	۰/۶۲۹

با توجه به اطلاعات جدول فوق سبک‌های هویت اطلاعاتی و تعهد به صورت منفی و معنادار بر اعتیاد به اینترنت مؤثر هستند اما سبک سردرگم/اجتنابی به صورت مثبت و معنادار بر اعتیاد به اینترنت ندارد. با توجه به مقادیر بتای استاندارد سبک هویت سردرگم/اجتنابی ($\beta=۰/۲۱۲$) بیشترین تأثیر مثبت را در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارد؛ و سبک اطلاعاتی ($\beta=-۰/۱۸۹$) و تعهد ($\beta=-۰/۱۷۴$) نیز به ترتیب بیشترین تأثیر را بر اعتیاد به اینترنت دارند.

در آخرین ستون جدول ۷ مقادیر شاخص‌های تحمل و VIF ارائه شده‌اند. مقادیر این دو شاخص در مدل رگرسیون فرضیه دوم پژوهش به ترتیب بیشتر از ۰/۱ و کمتر از ۱۰ هستند و این مقادیر نشان‌دهنده عدم وجود هم خطی چندگانه در متغیرها هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از آزمون فرضیه نخست پژوهش نشان داد که سه مؤلفه هیجان خواهی یعنی ماجراجویی، تجربه پذیری و ملال‌پذیری توانایی پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت را دارند. این یافته با نتایج تحقیقات حاج خدادادی، محمد نظری و منطقی (۱۳۹۳) فتحی، سهرابی و سعیدیان (۱۳۹۲)، مظاهری نجات فرد و

حسینی ثابت (۲۰۱۷)، ساویسی و آی سان (۲۰۱۶) و سیز (۲۰۱۴) مشابه و همسو است. همچنین این فرضیه با نتایج تحقیقات خانجانی و اکبری (۱۳۹۱) که در تحقیق خود نشان دادند بین تجربه جویی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، همسو هست. یافته‌های سلطانی و همکاران (۱۳۸۹) همسو با این فرضیه نشان داد که افراد دارای هیجان خواهی بالا از طریق رفتار بی بندبارانه (سهل‌انگاره) که شامل فعالیت‌های خطرناک، شیوه غیر متعارف زندگی و عدم پذیرش یکنواختی هست، بر تجارب جدید و متنوع تمرکز می‌کنند. نتایج تحقیق مذکور نشان داد که هیجان خواهی اثر مستقیم بر اعتیاد به اینترنت دارد. و نیز رفتارهای خطر جویانه با اعتیاد به اینترنت ارتباط دارند؛ زیرا کسانی که هیجان جو و ریسک‌پذیرترند در مقایسه با کسانی که هیجان جویی کمتری دارند، محیط اینترنت و شیوه ارتباطی را مهیج‌تر می‌یابند و تمایل به کشف ناشناخته‌های بیشتری دارند.

نتایج به دست آمده همسو با نتایج لوئیس (۲۰۰۸) است؛ مبنی بر اینکه بین هیجان خواهی و اعتیاد به اینترنت ارتباط معنی‌داری وجود دارد و این افراد در زمان‌هایی، از اینترنت برای تفریح، سرگرمی، رفع خستگی و

رسیدن به شور و هیجان استفاده می‌کنند. همچنین نتیجه به‌دست‌آمده از فرضیه نخست پژوهش با نتایج پژوهش‌هایی چون شلدون (۲۰۱۲)، وانگ و فی سینی مایر^۱ (۲۰۱۲) هماهنگ و همخوانی دارد.

در تبیین این فرضیه می‌توان چنین اظهارنظر کرد که افراد هیجان خواه نیاز به داشتن تجربه‌های متنوع و جدید دارند، تنوع‌طلبی و جست‌وجوی تجربه‌های جذاب و هیجان‌انگیز در این افراد مشاهده می‌شود، از طرفی مهیج بودن برنامه‌های اینترنت و تازگی و تنوع آن‌ها می‌تواند عامل جذب افراد به اینترنت باشد. درواقع اینترنت با ویژگی‌های منحصربه‌فردی که دارد می‌تواند افراد هیجان خواه را به خودش جذب کند.

نظریات بسیاری در تبیین اعتیاد اینترنتی مطرح شده است. از دیدگاه رفتاری - شناختی نشانه‌های اختلال اعتیاد اینترنتی شامل افکار وسواسی درباره اینترنت، کنترل تکانه ضعیف، ناتوانی در متوقف کردن استفاده از اینترنت و مهم‌تر از همه، این باور است که اینترنت تنها دوست فرد است. بر اساس رویکرد رفتارگرا پاداش‌های دریافتی از اینترنت که می‌تواند شامل دوستی‌های مجازی و تشکیل اجتماعات مجازی توسط فرد کاربر باشد، منجر به بازگشت دوباره به این محیط می‌شود و انجام این عمل را در فرد تقویت می‌نماید (میرزائی، با عزت و خاکپور، ۱۳۹۰).

در رویکرد استفاده و خشنودی نیز یکی از نیازهایی که موجب می‌شود مخاطبان به سمت رسانه بروند، نیاز اجتماعی (گفتگو و تعامل با دیگران) است. معتادان اینترنتی نیز در پی یافتن روابطی فراتر از روابط محدود اجتماعی در دنیای واقعی، به محیط مجازی اینترنت وارد شده و در پی برقراری ارتباطاتی فارغ از محدودیت‌های جهان واقعی هستند. تکرار این کار، برای آن‌ها مسرت بخش و اعتیادآور است.

نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش نشان داد که در مجموع می‌توان بر اساس سبک هویت اطلاعاتی، سردرگم/اجتنابی و تعهد، اعتیاد به اینترنت را در دانش‌آموزان پیش‌بینی کرد. نتیجه حاصل از این فرضیه با نتایج تحقیقات قبلی همچون رحمتی و کرامتی (۱۳۹۵)، ابراهیمی مقدم و اکبری (۱۳۹۴)، قادری و همکاران (۱۳۹۳)، فتحی و همکاران (۱۳۹۲)، سلطانی و همکاران (۱۳۸۹)، موناکیس و همکاران (۲۱۰۷)، کو و وون (۲۰۱۴)، یانگ و تانگ (۲۰۰۷) و یانگ (۱۹۹۰) در یک راستا و جهت قرار دارد.

برای تبیین این قسمت از یافته فرضیه دوم پژوهش مبنی بر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از طریق سبک هویت اطلاعاتی، باید اذعان کرد که سبک هویت اطلاعاتی درواقع سازگارانه‌ترین سبک هست و درواقع یک استراتژی حل مسئله و یا مکانیسم کنار آمدن برای اداره موقعیت‌های روزانه است. یک اکتشاف فعال و یا تعهد منقطع، نیاز برای شناخت و سطح بالایی از خودپنداری است. افراد دارای این سبک هویت، در اداره موقعیت‌های روزانه از یک مکانیسم سنجیده و منطقی بهره‌مند هستند و بنابراین از اینترنت به شکل حساب‌شده و در مسیر اهداف مشخصی استفاده می‌کنند.

در تبیین عدم پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از روی سبک هویت هنجاری می‌توان این گونه بیان کرد که سبک هنجاری بر اساس تقلید و تبعیت افراد در زندگی فرد نباشده است و شامل یک دیدگاه بسته ذهنی، غیر منقطع و یک خودپنداری ثابت و سرکوب کننده اکتشاف است. این افراد تمایل به درخواست کمک و مشاوره از افراد برجسته و مهم در زندگی خود و حرکت بر روی خط استاندارد دارند و آن‌ها از برخورد با اطلاعاتی که تعارض با خودپنداری‌شان دارد، اجتناب می‌کنند و تا حد امکان در مقابل تغییرات

¹ - Wang & Fesenmaier

References

- Berzonsky, M. D. & Adams, G. R. (1999). Revaluating the identity status paradigm: still useful after 35 years. *developmental Review*, 19, 557-590.
- Berzonsky, M. D. (1989). Identity style: Conceptualization and measurement. *Journal of Adolescent Research*, 4, 267-281.
- Berzonsky, M. D. (2004). Identity style, parental authority, and identity commitment. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(3), 213-220.
- Ebrahimi Moghadam, H., & Akbari, H. (2015). The relationship between identity styles and Internet addiction among students in science and industry. First International Conference on the International Psychology of Iran. Tehran, Center for Development Conferences, http://www.civilica.com/Paper-PSYI01-PSYI01_182.html. [In Persian]
- Farshbaf, S. (2010). Internet Addiction: Causes and Motivation, Research and Study on virtual space, Hamshahri Newspaper, 2010/08/28, Content: 3092. [In Persian]
- Fathi, M., Sohrabi, F., & Saidian, M. (2013). Comparison of the characteristics and identity style of Internet addicts and non-addicts students. *J Res Behav Sci*, 11(2), 90-99. [In Persian]
- Gaderi, E., Nabizadeh Chineh, G.h, & Esmaeili Kouraneh, A. (2014). Identity styles, loneliness and fear of intimacy in people who are addicted to the Internet and normal people. *Quarterly national studies*, 15(4), 117-136. [In Persian]
- Ghaderi Rammazi, M.; Mehdizadeh Zare Anari, A.; Dehghan, H.; & Najafi, V. (2015). Relationship between parenting styles, identity styles and students' internet addiction in
- Ghazanfari, A. (2009). Validation and standardization of identity style questionnaire (ISI-6G). *Educational and Psychological Studies of Ferdowsi University of Mashhad*, 17, 81-96. [In Persian]
- Haj Khodadadi, D., Nazari, A. M., & Mantegi, M. (2014). Relationship of Family Performance, Excitement and Aggression with Addiction to

مقاومت می‌کنند (برزونسکی، ۲۰۰۴). افراد دارای سبک هویت هنجاری، به این دلیل که هویت آن‌ها دارای یک ساختار زود شکل گرفته است، از روبه‌رو شدن با موقعیت‌های چالشی همچون اینترنت پرهیز می‌کنند.

بخشی از یافته فرضیه دوم بیانگر قدرت پیش‌بینی کنندگی سبک سردرگم/اجتنابی در مورد اعتیاد به اینترنت بود. برای تبیین این فرضیه می‌توان به این مطلب اشاره کرد که سبک سردرگم/اجتنابی، سمبل برخورد طفره‌آمیز و مسامحه در مشکلات است. یک استراتژی متمرکز بر هیجان که با سطوح پایینی از تعهد و اعتماد به نفس و بی‌ثباتی خودپنداری همراه هست. این افراد اغلب توجه کمی به آینده و با نتایج طولانی مدت انتخاب‌های خود دارند. شاید بتوان گفت که آن‌ها درگیر یک اکتشاف هستند اما اکتشاف سازمان نیافته و تصادفی است. نتیجه به دست آمده را می‌توان در چهارچوب نظریه برزونسکی (۲۰۰۴) به این شکل تبیین کرد که این افراد به دلیل عدم اعتماد به نفس و خود پنداره پایین و نیز عدم مهارت لازم جهت ایجاد ارتباط نزدیک با دیگران در دنیای واقعی، فضای بدون بازخورد منفی همچون اینترنت را به دنیای واقعی ترجیح دهند و از گمنامی در آن لذت ببرند.

در نهایت بر اساس نتایج حاصل از پژوهش که به طور کلی نشان داد بین هیجان خواهی و سبک‌های هویت با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار وجود دارد، پیشنهاد می‌شود که با شناخت دانش آموزان دارای هیجان خواهی زیاد و سبک‌های هویت سردرگم/اجتنابی، برنامه‌های پیشگیرانه از اعتیاد به اینترنت به این گروه از دانش آموزان طراحی و اجرا شود؛ و آموزش نحوه استفاده صحیح از اینترنت در مدارس از طریق بروشورهای آموزشی، برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌ها صورت گیرد.

- Imtiaz, S., & Naqvi, I. (2012). Parental attachment and identity styles among adolescents: Moderating role of gender. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 27(2), 241.
- Javanmard, S., Poorabadi, P., & Akrami, N. (2013). Predicting the role of Biological Vulnerabilities on Internet Addiction: Brain-Behavioral Systems and Gender. *J Mazandaran Univ Med Sci*, 23 (102), 40-51. [In Persian]
- Khanjani, Z. & Akbari, S. (2011). The Relationship between Teenagers' Personality Traits with Their Internet Dependence. *New Findings in Psychology*, 6(19), 113-127. [In Persian]
- Kim, E. J.; NamKoong, K.; Ku, T.; & Kim, S. J. (2012). The relationship between online game addiction and aggression, self-control and narcissistic personality traits. *European psychiatry*, 23, 212-218.
- King, D.; Delfabbro, P. H.; & Griffiths, M. (2010). Video game structural characteristics: A new psychological taxonomy. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 7, 90-106.
- Koo, H. J., & Kwon, J. H. (2014). Risk and protective factors of Internet addiction: a meta-analysis of empirical studies in Korea. *Yonsei medical journal*, 55(6), 1691-1711.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., & Binder, J. F. (2013). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 959-966.
- Kuss, D. J.; Shorter, G. W.; van Rooij, A. J.; van de Mheen, D.; & Griffiths, M. D. (2014). The Internet addiction components model and personality: Establishing construct validity via a nomological network. *Computers in Human Behavior*, 39, 312-321. doi: 10.1016/j.chb.2014.07.031
- Lehenbauer-Baum, M; & Fohringer, M. (2015). Towards classification criteria for internet gaming disorder Debunking differences between addiction and high engagement in a German sample of World of Warcraft players. *computer in Human Behavior*, 45, 345-351
- Louis, L. (2008). Leisure boredom sensation seeking, self-esteem, addiction symptoms and patterns of mobilePhone use. In Korini, S. Utz, M. Tanis, & S. Barnes. (Eds), *Mediated personal communication* (pp359-381). NewYork:
- Video Games in Students. *Quarterly Journal of Information*
- Routledge. *Advances in psychiatric Treatment*; 13: 24-30. *Advances in psychiatric Treatment*; 13: 24-30.
- Mazaheri Nejadfard, G., & Hosseinsabet, F. (2017). Predicting Internet Addiction Based on Sensation Seeking: Mediation Effect of Attachment Styles. *Journal of Practice in Clinical Psychology*, 5(3), 195-202.
- Mirzaeean, B., Bazzat, F., & Khapoor, N. (2011). Internet addiction among students and their impact on mental health. *Quarterly Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 2 (1), 141-160. [In Persian]
- Monakis, L., de Palo, V., Griffiths, M. D., & Sinatra, M. (2017). Exploring individual differences in online addictions: The role of identity and attachment. *International journal of mental health and addiction*, 15(4), 853-868.
- Murali, V.; & George, S. (2007). An overview of internet addiction. *Advances in Psychiatric Treatment*, 13, 24-30.
- Pallant, J. (2010). SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS. 4th Edition, Akbar Rezaei trans, Tabriz: Foruzesh. [In Persian]
- Rahmati, S., & Keramati, H. (2016). The Relationship between the Internet Addiction and Students' Social Self-Efficacy, Identity Styles and Gender Differences. *J Health Syst Res*, 12(1), 6-21. [In Persian]
- Roberti, W. J. (2004). A review of behavioral and biological correlates of sensation seeking. *Journal of Research in personality*, 38, 256-279.
- Salmani, B., Hasani, J., & Arianna Kia, E. (2014). Evaluating the Role of Personality Traits (Consciousness, Agreeableness and Sensation Seeking) in Risky Behaviors. *Advances in Cognitive Science*. 16 (1), 1-10. [In Persian]
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). The role of attachment styles, peer relations, and affections in predicting Internet addiction. *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 3(3), 416-432.
- Sheldon, P. (2012). Profiling the non-users; Examination of life-position indicators, sensation seeking shyness, and loneliness among users and non-users of social network

- sits. *Computer in Human behavior*, 28, 1960-1965.
- Shirinkam, S. S., Shahsavarani, A. M., Toroghi, L. M., Mahmoodabadi, M., Mohammadi, A., & Sattari, K. (2016). Internet Addiction Antecedents: Self control as a predictor. *Journal international of Medical Research & Health Sciences*, 5(5), 143-15.
- Siyez, D. M. (2014). Gender and Sensation Seeking as Predictor Variables of Problematic Internet Use by High School Students. *Addicta-The Turkish Journal On Addictions*, 1(1), 78-97.
- Soltani, M., Fooladvand, K.h., & Fathi-Ashtiani, A. (2010). Relationship between identity and sensation-seeking with internet addiction. *Journal of Behavioral Sciences*, 4(3), 191-197. [In Persian]
- Wang, Y. Y.; & Fesenmaier, D. (2012). Defining the virtual tourist community: implications for tourism marketing. *Tourism Management*, 23 (4), 401-417
- Widyanto, L.; & Mc Murran, M. (2004). The psychometric propertis of the internet addiction test. *CyberpsychoiBehavior*, 7(4), 443-50.
- Yang S.; & Tung, C. (2007). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computr Human Behav*, 23, 79-96.
- Young, Kimberly S. (2004). Internet Addiction A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. *American behavioral scientist*, 48(4), 402-415.
- Young, T. J. (1990). Sensation seeking and Self reported criminality among student-athletes. *Perceptual and Motor skilled*, 10, 959-962.
- Zolfaghari Zafarani, R. & Kalantari, M. (2016). The Relationship between Excitement and General Health Among Male and Female Students of Islamic Azad University, Roodehen Branch. *Social research*. 8 (31), 105-118. [In Persian].